

2023

”UKILAISTUMINEN”

Toteutusraportti vuodelta 2023



UUSIKAUPUNKI

Uusikaupunki

Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut

29.4.2024

Sisällysluettelo

JOHDANTO	2
MAAHANMUUTTOTYÖN KOORDINAATIO	2
MAAHANMUUTTO- JA PALVELUKOORDINAATTORI ALOITTA TYÖSKENTELYN	3
KOTOLAIN KOKONAISUUDISTUS	3
TILAPÄINEN SUOJELU JA UKRAINALAISET	3
OHJAUS & NEUVONTA, ALKUKARTOITUS JA KOTOUTUMISSUUNNITELMAN LAADINTA	4
KOULUTUS	4
KOULUTUS - PERUSOPETUS	5
VARHAISKASVATUS	6
LUKIO JA NOVIDA	6
AKTIIVISUUS JA OSALLISUUS	7
HYVINVOINTI- JA VAPAA-AIKAPALVELUT	7
KIRJASTO	8
KULTTUURIPALVELUT	8
MUSEO	9
LIIKUNTAPALVELUT	9
NUORISOPALVELUT	9
VAPAA SIVISTYÖ	10
VAKKA-SUOMEN KANSALAIPOISTO	10
VAKKA-SUOMEN MUSIIKKIOPISTO	11
YHDISTYSTOIMINTA	12
TYÖ JA ELINKEINO	12
TYÖLLISYYPALVELUIDEN KUNTAKOKEILU	13
ASUNTOTOIMI	13

UKILAISTUMINEN

Toteutumisraportti vuodelta 2023

JOHDANTO

Kotouttamistyöllä on Uudessakaupungissa pitkät perinteet, sillä onhan laki Kotoutumisen edistämisestä (KotoL) ollut voimassa jo vuodesta 2011 lähtien. Pitkään kotouttamistyössä tehtiin seudullista (mukana Laitila, Vehmaa, Pyhäranta, Taivassalo ja Kustavi) yhteistyötä, jossa Vakka-Suomen kunnille laadittiin yhteinen, kolmivuotinen kotouttamisohjelma. Tämän pohjalta Uuteenkaupunkiin laadittiin samalle aikajaksolle oma, paikallinen Ukilaistuminen toimenpideohjelma. Näistä maahanmuuttotyön toimenpiteistä tehtiin vielä vuosittain oma Ukilaistuminen -toteutumisraportti, jossa läpivalaistiin konkreettisia toimia vuoden aikana.

Vuosi 2023 toi mukanaan muutoksia. Pitkään jatkunut seudullinen yhteistyö tuli päätökseensä keväällä 2023. Tässä tilanteessa tuli tarve laatia Uudellekaupungille oma kotouttamisohjelma. Sisällöllistä uudistumista edellytti myös muutokset toimintaympäristössä: sosiaali- ja terveystalv palveluiden siirtyminen hyvinvointialueen vastuulle. Kotouttamisohjelma on merkittävä dokumentti myös siinä mielessä, sillä valtion kotoutumispalvelukorvausten maksamisen edellytyksenä on, että kunnalla on voimassa oleva kotouttamisohjelma. *Uudenkaupungin kotouttamisohjelma 2023–2025* valmistuikin ripeällä aikataululla ja se hyväksyttiin valtuuston kokouksessa 12.6.2023.

Tämä raportti on Uudessakaupungissa tehdyn kotouttamistyön toteutumisraportti vuodelta 2023. Raportissa esitellään maahanmuuttotyön toimenpiteitä, joita on toteutettu asetettujen tavoitteiden pohjalta. Raporttiin ei ole ollut mahdollista kattavasti sisällyttää ja kuvata kaikkea kaupungissamme tapahtuvaa kotouttamistyötä, sillä se ulottuu kaikkialle – se on osa arkipäiväämme.

MAAHANMUUTTOTYÖN KOORDINAATIO

Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho
Vakiinnutetaan ohjaus- ja neuvontapalvelu osaksi palvelurakennetta	Maahanmuuttokoordinaattorin palkkaaminen Tehdään yhteistyötä Moppi-hankkeen kanssa	Ohjauksen ja neuvonnan kontaktit	Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut
Alkukartoitukset ja kotoutumissuunnitelmat työelämän ulkopuolisille henkilöille	Lisätään henkilöstön tietämystä alkukartoituksista ja kotoutumissuunnitelmista	Toteutuneiden alkukartoitusten ja kotoutumissuunnitelmien määrä	Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut
Tulkkaus – ja käännöspalveluiden keskittäminen	Toimintaohjeet tulkkausten tilaamiseen Yhteistyösopimus Monetra Oy:n kanssa	Tulkkauksen laatu ja saatu palaute Tulkkausten määrä	Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut
Valmistautuminen KotoL ja TE24 -uudistuksiin	Osallistuminen Turun työllisyysalueen työryhmään KoTo-24	Uudistusten käyttöön otossa onnistuminen	Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut Maahanmuuttokoordinaattori

MAAHANMUUTTO- JA PALVELUKOORDINAATTORI ALOITTA TYÖSKENTELYN

Hyvinvointialue Varhan syntyminen vaikutti myös maahanmuuttotyön uudelleen organisoimiseen Uudessakaupungissa. Kaupungin pitkäaikainen maahanmuuttokoordinaattori (20 %:n työpanoksella) Lea Myllymäki siirtyi Varhan palvelukseen. Uudessa maahanmuutto- ja palvelukoordinaattorin tehtävässä (50 %:n työpanos maahanmuuttotyöhön) aloitti FM Katarina Astala maaliskuussa ja lopetti toukokuussa. Syyskuussa tehtävässä aloitti KM Teija Pajula, (50 % työpanoksella).

Maahanmuuttotyön toimijoiden keskinäisessä verkostoitumisessa otettiin iso harppaus, kun ensimmäinen ryhmätapaaminen toteutettiin joulukuussa 2023. Tapaamiseen oli kutsuttu laajasti eri alojen toimijoita. Keskusteluissa todettiin, että verkoston luominen ja sen merkitys maahanmuuttotyön koordinaatiossa on keskeistä. Tunnistimme, että tapaamiset edistävät yhteistä tavoitettamme tarjota maahanmuuttajille laadukkaita, oikea-aikaisia ja tarpeellisia palveluita. Tiedon jakaminen auttaa meitä palveluntarjoajia tutustumaan toisiimme paremmin samalla syventäen ymmärrystämme maahanmuuttotyön kentän monimuotoisuudesta ja laajuudesta.

KOTOLAIN KOKONAISUUDISTUS

Suomessa kotouttamislaki (Laki kotoutumisen edistämisestä) on säädös, joka määrittelee valtion ja kuntien tehtävät maahanmuuttajien kotoutumisen edistämisessä. Laki astui voimaan vuonna 2011 ja se on sittemmin muuttunut ja päivitetty useaan otteeseen. Nyt on meneillään kokonaisuudistus ja uudistunut laki astuu voimaan 1.1.2025 alkaen.

Kotoutumislain tavoitteena on edistää maahanmuuttajien mahdollisuutta saavuttaa muun väestön kanssa tasavertainen asema yhteiskunnassa sekä oikeuksien että velvollisuuksien osalta. Kotoutumislaissa säädetään toimenpiteistä ja palveluista, joilla tähän tavoitteeseen pyritään.

Tavoiteltu voimaantuloaika on täten samanaikaisesti TE-palvelujen (TE2024) uudistuksen kanssa. Muutoksia ja uudistuksia on siis odotettavissa nykyisiin kotouttamistyön prosesseihin ja palvelutarjontaan.

TILAPÄINEN SUOJELU JA UKRAINALAISET

Keväällä 2023 tuli vuosi täyteen Venäjän hyökkäyssodan Ukrainaan alkamisesta. Tässä tilanteessa sovellettiin ensimmäisen kerran EU:n tilapäisen suojelun direktiiviä koskien Ukrainasta sotaa pakeneviin henkilöihin. Tilapäisen suojelun tarkoituksena on, että sotaa pakeneville voidaan tarjota nopeasti väliaikaista suojelua (turvapaikkaa). Tilapäinen suojelu on voimassa 4.3.2025 asti.

Monet ukrainalaiset ovat olleet Suomessa ennakoitua pidempään ja monen toive paluusta kotimaahan on alkanut vähitellen hiipua. Ensimmäisessä aallossa (keväällä 2022) saapuneilla turvapaikanhakijoilla on ollut mahdollisuus hakea kuntalaisuutta (kuntamerkintä) vuoden oleskelun jälkeen. Uusia kuntalaisia saatiinkin noin 120 henkilöä vuoden 2023 aikana. Hyvä tilanne vuokra-asuntojen tarjonnassa on osaltaan helpottanut kuntaan siirtymistä. Ukrainalaiset on toivotettu tervetulleiksi kaupungin palveluihin, kouluihin ja päiväkoteihin.

Oleskeluluvan tilapäisen suojelun perusteella saaneet henkilöt voivat työskennellä ja opiskella ilman rajoituksia. Työllistyminen ja kouluttautuminen onkin ollut hyvällä tasolla (noin 2/3 työllistynyt tai koulutuksessa) ja usein aloille, joissa työvoiman tarve on ollut suuri. Ukrainalaisilla on alun perin ollut omia, toimivia kontakteja erityisesti maa- ja metsätalouden paikallisiin yrittäjiin. Toisaalta merkittävimmiksi työllistymisen esteiksi on muodostunut kielitaidon puutteet, koulutuksen tai ammatin yhteensovituksen haasteet Suomessa sekä aikomukset palata takaisin Ukrainaan.

OHJAUS & NEUVONTA, ALKUKARTOITUS JA KOTOUTUMISSUUNNITELMAN LAADINTA

Maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapalvelujen kehittäminen -hanke eli MOPPI-hanke on jatkunut vuodesta 2020 lähtien. Hankkeen on kotipesä ollut Ukipolis Oy:ssä. Hanke jatkuu vuoden 2024 loppuun.

Ohjausta ja neuvontaa on annettu Moppi-hankkeessa niin ajanvarauksella kuin päivitysaikoinakin. Kokemus on osoittanut, että tarvetta on saada ohjausta ja neuvontaa hyvinkin matalalla kynnyksellä erilaisiin, usein arkisiinkin asioihin: pankkiasiointi, oleskelupa-asiointi, verokortin hankinta, tarvikkeiden hankinta. Asiakaskontakteja on ollut noin 240, joista yksilöityjä asiakkaita noin 100. Joillekin riittää yksi ohjauskerta, toiset tarvitsevat jatkuvampaa tukea.

Valtaosa maahanmuuttajien alkukartoituksista ja kotoutumissuunnitelmista tehdään TE-palveluissa ja kuntakokeilussa. Vain pieni osa työelämän ulkopuolelle jäävistä henkilöstä hakeutuu kunnan palveluihin alkukartoituksen ja kotoutumissuunnitelman merkeissä. Työssäkäyville tehdään kunnan toimesta kotoutumissuunnitelmia usein kieliopintoja varten.

KOULUTUS

Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho
Perusopetusryhmään siirtyminen ja opiskelu	VALMO-opetuksen ja yleisopetuksen yhteistyö ja integraatio	Erilaiset tieto- ja taitokartoitukset (Kehittyvän kielitaidon asteikko)	Kaupungin opetustoimi
Sosiaalisten suhteiden toimivuus päivittäisessä vuorovaikutuksessa	Suomi toisena kielenä (S2)-opetus ja resurssien salliessa KIETU-opetus	Monikielisen oppilaan oppimissuunnitelma Wilmassa	Opettajien välinen yhteistyö (VALMO-/ S2-/ KIETU-/ luokan-/ aineenopettajat)
Arkikielen sujuva käyttäminen	Kansainvälisyys-hankkeet		Oppilashuolto-palvelut (kuraattorit, koulupsykologit, terveydenhoitajat)
Ikätasoiset tiedot ja taidot	Yhteisöllisyys koulussa ja vapaa-aikana		Moniammatillinen poikkihallinnollinen yhteistyö
Oman identiteetin löytäminen/ maailmankansalaisuus			
Oman identiteetin löytäminen/ maailmankansalaisuus			
Riittävä kielitaidon kehittyminen lukio-opetuksessa	Suomi toisena kielenä opetus, erityisopetus ja oppilashuollollinen tuki	Ylioppilastutkinnon suorittaminen	Uudenkaupungin lukio, erityisopettaja, opiskelijahuolto
Integroituminen osaksi lukion opiskelijakuntaa ja toimintakulttuuria	Tutorointi ja oppilashuollollinen tuki kulttuurin, identiteetin ja elämäntapa-erojen sovittamisessa osaksi koulun toimintakulttuuria	Hyvinvointi ja viihtyisyys	Uudenkaupungin lukio, erityisopettaja, opiskelijahuolto

KOULUTUS - PERUSOPETUS

Kasvun- ja oppimisen palvelut on systemaattisesti kehittänyt jo useiden vuosien ajan monikielisten oppilaiden kiinnittymistä ja kotoutumista Uuteenkaupunkiin. Vuoden 2023 aikana työskenneltiin kolmen eri hankkeen parissa. Hankkeissa on mm. esitellään monipuolisia oppimisympäristöjä, joista toivotaan kehittyvän pysyviä käytänteitä Uudenkaupungin kouluihin. Turun yliopiston kanssa yhteistyössä toteuttavaa VILLE-hanketta on pystytty levittämään koko maan laajuisesti. Työmäärän kasvaessa monikielisten oppilaiden parissa palkattiin Sari Sahlgrenille työpariksi Mariette Holanne (kasvun- ja oppimisen palvelut). Työparina he jakoivat UYK:n S2- ja KIETU-opetuksen alakoulun puolella sekä hankkeiden koordinoinnit. Tämä lisäksi Sari Sahlgren vastaa monikielisten oppilaiden koulupolun alkukartoituksissa yhteistyössä maahanmuuttokoordinaattori Teija Pajulan kanssa. Seuraavassa hankkeissa tarkemmin.

1. Globaalikansalaisuushanke (OPH, kotikansainvälisyys)

Sähköisenä oppimisympäristönä toimii Book Creator-ohjelma, johon on koottu oma sähköinen kirjasto. Kirjojen tekeminen aloitettiin jo vuonna 2022 ja syksyllä 2023 ohjelman käyttöoikeuksia laajennettiin, sillä peruskirjastoon mahtui vain 40 kirjaa. Ohjelmassa oppilas tekee oman kirjan mutta voi samalla lukea muiden oppilaiden tekemiä kirjoja. Kirjan tekemisen voi toteuttaa myös kuvilla, sarjakuvilla tai videoilla, joten kirjan tekeminen ei edellytä varsinaista luku- ja kirjoitustaitoa. Kirjojen tekemiseen on houkuteltu laajasti kaikkia kouluja ja päiväkoteja sekä luonnollisesti tarjottu myös käyttöopastusta.

Kirjojen tekemiseen haastettiin kaikki perusopetuksen viiden ja kuudennen (5. ja 6.) luokan oppilaat. Aihepiiri rajautui Unicefin Agenda 2030 teemoihin ja sieltä valittiin teemaksi *kiusaamisen vastainen työ*. Yhteistyöstä tehtiin koulukuraattorien Laura Kairitun ja Jenni Hannulan kanssa. Kirjoissa seikkailee Kasvun- ja oppimisen palvelujen maskotti, lohikäärme Hehku ja hänen pikkusisaruksensa Kipinä.

2. Kieppi-hanke (OPH, yhteistyö Turun oppimisanalytiikan keskuksen kanssa)

Kieppi-hanke on vuonna 2022 aloitettu yhteishanke, jossa mukana on Turun oppimisanalytiikan keskuksen lisäksi myös Lohjan kaupunki. VILLE-tiimi on tuottanut oppimateriaalia sähköiseen VILLE-ympäristöön. Hankkeen aikana on tehty S2-sanastopaketti sekä kielitietoisia materiaaleja alakoulun yhteiskuntaopin ja Suomen historian opiskeluun.

Materiaalit ovat kaikkien opettajien saatavilla VILLE-ympäristössä. Hanketta ja sen tuotoksia on esitelty koulutuspäivillä sekä webinaarissa. Sari Sahlgren ja Mariette Holanne ovat toimineet esittelijöinä.

3. Yhdessä tekemällä maailmankansalaiseksi (OPH, kotikansainvälisyys)

Oppilaiden kirjoittamista Book Creator-kirjoista koostettiin käsikirjoitus keppinukkenäytelmään. Näytelmän toteuttamisessa mukana on Kerttu Aaltonen Uudenkaupungin nukketeatteri Piironginlaatikosta. Oppilaiden tekemät nuket ja muu rekvisiitta pääsevät esiin näytelmässä.

Ensimmäistä kertaa järjestettiin vaihtoehtoinen tilaisuus adventti- ja pääsiäiskirkolle. Toteutuksesta vastasivat kaupungin omat opettajat. Tavoitteena oli luoda mahdollisimman tasapuolinen tapahtuma uskonnollisten esitysten rinnalle. Tilaisuus koostui musiikista, opettavaisesta tarinasta sekä tarinan tueksi esitetyistä kuvista, joilla huomioitiin monikielisten oppilaiden tarpeet.

Kansainvälinen Uusikaupunki-sivustoa uudistettiin kaupungin ohjeistuksen mukaiseksi ja opettajia palvelevammaksi. Sivustolla on mm. ajankohtaisia linkkejä sekä apua ja neuvoa löytyy monikielisten oppilaiden tukemiseen ja arviointiin. Sivustoa päivitetään säännöllisesti.
<https://sites.google.com/edu.uki.fi/kansainvalinenuusikaupunki/etusivu>

Wilmaan luotiin *Monikielisen oppilaan oppimissuunnitelma*. Muut kunnat ovat pyytäneet lupaa saada tämä käyttöönsä. Oppimissuunnitelma on toiminut alkukartoituksena ja antanut tietoa oppilaan koulutaustasta hänen uusille opettajilleen. Oppimissuunnitelma toimii osana oppilaan kotoutumissuunnitelmaa.

Vuoden 2023 aikana saatiin valmiiksi Valmo-opetussuunnitelman paikalliset painotukset sekä suomi toisena kielenä opetuksen (S2-opetus) ohjeistus.

Tiivistettiin Uuteenkaupunkiin muuttaneiden monikielisten oppilaiden kotouttamistyötä Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalveluiden sekä Kasvun- ja oppimisen palveluiden läheisellä yhteistyössä.

VARHAISKASVATUS

Ukrainan kriisin seurauksena Suomeen saapuneille lapsille tarjottiin edelleen varhaiskasvatusta kaikille sitä hakeneille. Vaikka kunta ei ollut velvollinen tarjoamaan tällaista palvelua, Uusikaupunki teki arvovalinnan tarjotakseen tukea kriisin keskellä oleville perheille. Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämän tasa-arvorahoituksen avulla käynnistettiin hanketyötä, jonka tavoitteena oli kehittää varhaiskasvatuspalveluita ja varmistaa riittävä henkilöstö lapsiryhmiin.

LUKIO JA NOVIDA

Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho
Vieraskielisillä opiskelijoilla on yhdenvertaiset edellytykset menestyä toisen asteen opinnoissa	Tuetaan vieraskielisiä opiskelijoita opintojen aikana järjestämällä suomen kielen opintoja ja muita tukitoimia riittävästi	Tutkinnon suorittaneiden määrä Tutkinnon keskeyttämisen syyt ja heidän määränsä	Ammatillisen koulutuksen järjestäjät

Novidan ammattiopiston ja Uudenkaupungin lukion toimipaikassa on tällä hetkellä 202 vieraskielistä opiskelijaa. Nämä opiskelijat puhuvat äidinkielenään 34 eri kieltä. Ukrainaa äidinkielenään puhuvia on 95 opiskelijaa, vastaavasti venäjää 17, eestin kieltä puhuvia 12, arabiaa 10 ja romaniala 10 opiskelijaa. Muiden kielten osuuksia on maksimissaan 5 opiskelijaa.

Vieraskielisillä on mahdollisuus poiketa normaalin tutkinnon ammattitaitovaatimuksista, esim. hakemuksesta voidaan ruotsin kielen sijaan antaa suomen kielen opetusta. Novida järjestää myös oppimisvalmiuksia tukevia (OPVA) opintoja tutkinto-opiskelijoille. Tällöin heillä on myös mahdollisuus saada lisäopetusta suomen kielestä. Vieraskieliset ovat luonnollisesti myös muiden tukimuotojen piirissä.

Eniten vieraskielisiä on tutkintokoulutukseen valmentavassa (TUVA) koulutuksessa, joka voidaan toteuttaa hyvinkin yksilöllisten tarpeiden lähtökohdista. Vieraskielisillä tämä koulutus painottuu suomen kielen opiskeluun. Koulutuksessa opiskelee nyt 96 vieraskielistä opiskelijaa. Vieraskielisiä opiskelijoita opiskelee lähes kaikissa Novidan tutkinnoissa.

TUVA- koulutuksessa on mukana ukrainalaisia opiskelijoita, joilla ei käytännössä ole suomen kielen taitoa lainkaan. Heidän tuekseen on palkattu äidinkielenään ukrainaa puhuva opettaja ja ohjaaja. Heidän ohjauksessaan on joidenkin opiskelijoiden suomen kielen taito kehittynyt hyvinkin nopeasti. 33 ukrainan kielestä opiskelijaa on jo siirtynyt suomenkieliseen tutkintokoulutukseen.

Keskeyttäneiden määrä ei vieraskielisten kohdalla ole juurikaan suurempi kuin kantasuomalaistenkaan kohdalla. Osa vieraskielisistä muuttaa toiselle paikkakunnalle ja osa ukrainalaisista on palannut takaisin kotimaahansa. Vieraskieliset opiskelijat ovat hyvin motivoituneita eli ”negatiivisia” keskeyttämisistä on hyvin vähän.

Uudenkaupungin lukiosta ei valmistunut vieraskielisiä vuonna 2023. Vieraskieliset opiskelijat saavat tarvittaessa erityisopettajan tukea sekä tehostettua opintojen ohjausta. Lukio-opiskelussa täysi yhdenvertaisuus ei ole saavutettavissa ylioppilastutkinnon rakenteen takia – tutkinto on suoritettava suomen kielellä. Maahanmuuttajien hyvinvointia lukiossa on vaikeasti mitattavissa, toisaalta maahanmuuttajilla ei ole havaittu tavanomaista enempää haasteita hyvinvoinnissa. Vieraskielisten opiskelijoiden osalta ei keskeyttämisää lukiossa.

Pienen opiskelijamäärän vuoksi Suomi toisena kielenä opetusta tarjotaan etäopiskeluna yhteistyökumppanin avulla. Tutkintoja ei valmistunut vuonna 2023, mutta opinnot etenivät suunnitellusti valtakunnallisen suomi toisena kielenä -oppimäärän opetussuunnitelman mukaisesti.

AKTIIVISUUS JA OSALLISUUS

Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho
Monialaista kotoutumista tukevaa työtä tehdään kantaväestön ja uusikaupunkilaisten integroimiseksi sekä heidän osallisuutensa vahvistamiseksi yhteisössä.	Hyvien väestösuhteiden edistäminen. Yhdenvertaiset oikeudet, velvollisuudet ja mahdollisuudet. Asenteiden ja ennakkoluulojen hälventäminen.	Aidot ja inhimilliset vuorovaikutustilanteet. Turvalliseksi koettu (fyysinen ja henkinen) ympäristö. Osallistuminen ja osallisuuden kokeminen uusikaupunkilaisena.	Kaupungin koko henkilöstö HyTe-ohjausryhmä Kotouttamisverkosto Hyvinvointijohtaja Maahanmuuttokoordinaattori

Uudenkaupungin kotouttamisohjelma on keskeinen väline, jolla kunnassa vaikutetaan kotoutumisen edistämisen sisältöön ja toimintatapoihin. Monialainen yhteistyö on sisäänkirjoitettu toimintapa kotoutumisen tuloksellisessa toteutumisessa.

UKIHYTE-ohjausryhmä on avainasemassa, kun keskustellaan maahanmuuttajien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä.

Lähtökohta on se, että jokaisella uusikaupunkilaisella on yhdenvertaiset oikeudet, velvollisuudet ja mahdollisuudet elää rauhassa, kokea osallisuutta ja toteuttaa itseään. Hyvät väestösuhteet voivat toteutua, kun kohtaaminen ja vuorovaikutus on aitoa ja avointa vailla ennakkoluulojen ja kielteisten asenteiden vaikutusta. Monitasoinen ja -tahoinen yhteistyö eri toimijoiden välillä on keskeistä, jotta kaupunkiimme kehittyy avoin kohtaamisen kulttuuri ja hyvät väestösuhteet toteutuvat parhaalla mahdollisella tavalla.

HYVINVOINTI- JA VAPAA-AIKAPALVELUT

Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho
Tuki kielen oppimisessa	Oppimateriaalin lainaaminen	Lainausmäärät	Kirjastopalvelut
Osallistuminen kotouttamiseen	Kirjasto ottaa vastaan kielipainotteisia työharjoittelijoita	Työharjoittelijoiden määrä	Kirjaston henkilökunta
Digituki maahanmuuttajille	Neuvonta ja avustaminen sähköisessä asianhoidossa	Digituen määrä	Kirjaston henkilökunta

sähköisesti tapahtuvassa asianhoidossa			
Kulttuuritapahtumat maahanmuuttajille	Eri kohderyhmille suunnatut kulttuuritapahtumat	Tapahtumien määrä	Kulttuuripalvelut

KIRJASTO

Kirjastolla on käynyt yhteensä seitsemän (7) suomen kielen aikuisopiskelijaryhmää vuonna 2023. Ryhmiä on opastettu kirjaston tilojen, kokoelmien, laitteiden ja verkkokirjaston käyttöön. Digitukea on annettu myös säännöllisesti asiakaspalvelussa maahanmuuttaja-asiakkaille.

Uudenkaupungin kirjaston lasten ja nuorten kirjastotyöhön tutustumassa vieraili vuoden 2023 aikana yksi Valmo-luokka. Lasten osaston informaattikko on ollut vuoden aikana osallisena MLL:n Lale-monikulttuurisen verkoston ja Ipana-Messin kehittämistyöryhmässä.

KULTTUURIPALVELUT

Kulttuuripalvelut järjestivät vuoden aikana runsaasti erityisesti maahanmuuttajille soveltuvaa ohjelmaa ja oli mukana heille suunnatuissa tapahtumissa sekä maahanmuuttajien itsensä toteuttamissa projekteissa. Vuoden aikana järjestettiin neljä (4) Uki Open Stage -tilaisuutta, joissa Crusellin lava oli vapaa kaikille halukkaille esiintyjille. Lavalla nähtiinkin kykyjään esittelemässä vuoden aikana monia hiljattain mm. Ukrainasta Uuteenkaupunkiin muuttaneita.

Crusellissa oleva maksuton harrastetila on ollut myös maahanmuuttajien käytössä. Marraskuussa järjestettiin yhteistyössä Ukrainan kansainvälisen kulttuurikeskuksen kanssa ukrainalaisen etnomusiikkiryhmä Džerela Karpatin konsertti, johon maahanmuuttajilla oli vapaa pääsy. Kulttuuripalvelut osallistuivat myös Iranilaislähtöisen ohjaajan Arash Sajafiradin lyhytelokuvan tuotantoon. Elokuvan tekoa tuettiin kulttuuriavustuksella ja lisäksi sen tekoon lainattiin Crusellin välineistöä ja kulttuuripalveluiden henkilökunta avusti elokuvan taustatuotannossa.

Kesällä kulttuuripalveluihin palkattiin kaupungin henkilöstöpalveluiden kautta ukrainalainen nuori kesätöihin.

Ammattiopisto Novidan Tuva-ryhmät vierailivat useasti Crusellissa järjestetyissä taidenäyttelyissä ja vastaanottokeskuksen kanssa yhteistyössä järjestettiin elokuussa Familiar / Unfamiliar -valokuvanäyttely, joka oli täysin maahanmuuttajien toteuttama.

Syksyllä tehtiin yhteistyötä Uudenkaupungin vastaanottokeskuksen kanssa, kun suunniteltiin keskuksen Uudessakaupungissa vierailevan seututaiteilijan työpajaa. Tämä ei kuitenkaan toteutunut vähäisen osanottajamäärän vuoksi.

Joulun alla kulttuuripalvelut järjesti yhdessä kasvun ja oppimisen palveluiden kanssa koulujen uskonottomien tilaisuudet, joissa adventtikirkon sijaan esitettiin vaihtoehtoinen ja uskonnoton ohjelma.

Lisäksi vuoden aikana oltiin mukana ukrainalaisille suunnatun infotilaisuuden, Ukrainan itsenäisyysjuhlan, sekä Lion Club Merettärien ja Uudenkaupungin Laulu-Veikkojen järjestämän hyväntekeväisyyskonsertin järjestelyissä.

MUSEO

Vuoden 2023 aikana museotoimi tarjosi yhteensä 13 opastusta erilaisille Valmo- tai maahanmuuttajaryhmille. Osa oli samoja ryhmiä, jotka kävivät useammassa eri museossa tai näyttelyssä tutustumassa. Mukana oli siis perusopetuksen Valmo-ryhmiä, Novidan, Winnovan, Vakkaopiston ja Arffmanin järjestämän kieliopetuksen ryhmiä, lapsia ja aikuisia. Kaikkiaan näille opastuksille osallistui 210 henkilöä. Nämä opastukset ovat olleet ryhmille maksuttomia ja edellyttäneet myös museolta omanlaistaan erityisopastusta.

Usea opastus on liittynyt mm. uusikaupunkilaisen jouluperinteen historian esittelyyn museon joulunäyttelyn aikana. Ryhmien ohjaajat ja opettajat ovat pääasiassa itse huolehtineet ryhmävarauksista.

LIIKUNTAPALVELUT

Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho
Maahanmuuttajien uimataidon parantaminen	Eriyinen tuki koulujen uimaopetukseen	Toteutunut tuki	Liikuntapalvelut / Liikunnanohjaaja
Maahanmuuttajat löytävät liikuntapalvelujen pariin	Liikuntapalveluiden ja liikuntapaikkojen saavutettavuutta arvioidaan maahanmuuttajien näkökulmasta kaupungin liikuntastrategiassa	Liikuntatarjonnasta viestitään monikanavaisesti ja monikielisesti	Liikuntapalvelut

Vuonna 2023 uimahallissa järjestettiin uimakouluja (alkeis-, jatko-, suoritus- ja tekniikkakoulut), jotka olivat avoimia kaikille. Maahanmuuttajia osallistui eri uimakouluihin. Erityistä tukea annettiin myös koulujen uimaopetusten yhteydessä.

Novidan maahanmuuttajataustaisia opiskelijoita kävi opettajan luotsaamana liikuntapalvelujen pop-up jumpissa. Maahanmuuttotauksia asiakkaita on käynyt enenevässä määrin vapaa-aikanaan uimassa ja kuntosalilla. Ukrainalaisille oli mahdollista käydä vuoden 2023 ajan uimassa ja kuntosalilla veloitusetta.

Muita käytänteitä:

- Burkinin käyttö on sallittua uimahallissa ja ohjeet löytyvät sekä paikanpäältä että nettisivuilta
- Uimahallilta löytyvät säännöt ja ohjeet englanniksi ja ukrainaksi

Liikuntapalveluista tiedotetaan My Life in Uusikaupunki Facebook-sivuilla. Liikuntaneuvontaa saa myös englannin kielellä.

NUORISOPALVELUT

Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho
Nuorisopalveluiden toimintaa markkinoidaan kaksikielisesti	Käännetään nuorisopalveluiden perustoiminnasta aineistot englanniksi Uudenkaupungin verkkosivuille	Käännetyn aineiston määrä	Nuorisopalvelut
Maahanmuuttajanuoret löytävät nuorisopalvelujen pariin	Toiminnasta kerrotaan laajasti ja kannustetaan kaveriporukoita mukaan	Uusien kävijöiden tuleminen nuorisotoimintaan	Nuorisopalvelut

		(henkilökunnan arvio monikielisistä kävijöistä)	
Nuorisopalveluiden esittely ja kartoitus maahanmuuttajanuorten mielenkiinnon kohteista	Koulunuorisotyöntekijä jalkautuu nuorten pariin kohdennetun välituntitoiminnan avulla	Saatu tieto mielenkiinnon kohteista	Koulunuorisotyöntekijä

Nuorisopalveluiden perustoiminta esitellään englannin kielellä Uudenkaupungin verkkosivuille.

Nuorisopalvelun henkilöstö on arvioinut, että nuorisotiloilla on käynyt erityisesti ukrainalaisia vuoden 2023 aikana. Huomionarvoista on se, että muita monikielisiä nuoria ei juurikaan ole käynyt nuokkareilla. Monikielisten tavoittaminen ja markkinoinnin kohdentaminen on ollut haasteellista. Yksilöivää tietoa kävijöistä ei ole saatavilla kirjaamisen haasteellisuuden vuoksi.

Koulunuorisotyöntekijä on vuoden 2023 aikana kontaktoinut ukrainalaisia nuoria ja pitänyt heille kohdennettua välituntitoimintaa pienimuotoisesti. Tavoitteena on ollut kohdata nuoria ja kysellä heidän mielenkiinnon kohteistaan sekä samalla markkinoida nuorisopalveluiden tarjontaa ja saattaa heidät nuorisopalveluiden toiminnan ja muiden nuorten pariin.

VAPAA SIVISTYÖ

VAKKA-SUOMEN KANSALAIPOISTO

Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho
Maahanmuuttajien suomen kielen taidon kehittäminen	Järjestetään tarvetta vastaavia koulutuksia	Toteutuneiden koulutuksien määrä	Rehtori ja kansalaisopiston henkilökunta
Tarjotaan mielekästä vapaa-ajan toimintaa ja erilaisia harrastuksia maahanmuuttajille	Edistää maahanmuuttajien osallistumista lisäämällä myös englannin kieltä opetukseen opiston avoimen tarjonnan kursseilla	Maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden määrä	Rehtori ja kansalaisopiston henkilökunta
Edistetään tietoisuutta suomalaisesta yhteiskunnassa	Järjestetään tarvetta vastaavia koulutuksia	Toteutuneiden koulutuksien määrä	Rehtori ja kansalaisopiston henkilökunta

Vakka-opiston toiminnan esittely on ollut vähäistä aiemmissa toimenpideraporteissa, niin tässä yhteydessä valaistaan toimintaa myös edellisiltä vuosilta.

Kansalaisopistoille vuodesta 2018 alkaen on myönnetty ns. umako-rahoitusta, joka edellyttää, että kursseille osallistuvilla on tehty kotoutumissuunnitelma. Vuonna 2022 toteutettiin umako-rahoitteinen 368 tunnin mittainen lukutaitokoulutus yhteistyössä TE-toimiston kuntakoikeilun kanssa.

Vuosina 2019–2020 opistolla oli Kotivanhemmat-hanke ja vuosina 2020–2022 Kotona maailmalla -hanke yhteistyössä Rauman kansalaisopiston kanssa.

Kansalaisopistolla on noin vuodesta 2015 lähtien ollut yhä lisääntyvässä määrin maahanmuuttajille suunnattua koulutusta eri muodoissaan: yksittäisiä iltakursseja, MLL:n kanssa yhteistyökursseja pienten lasten vanhemmille, erilaisilla rahoituksilla ukrainalaisille suunnattuja suomen kielen ryhmiä, erilaisia hankerahoituksella toteutettuja pidempiä koulutusjaksoja jne.

Vakka-Suomen kansalaisopistossa maahanmuuttajille suunnattu opetustoiminta pysyi vuonna 2023 suunnilleen samalla tasolla kuin vuonna 2022. Kalenterivuoden aikana toteutui suomen kielen kursseja yhteensä 35 kappaletta, niillä oli 1 349 opetustuntia. Näille kursseille osallistuneita oli yhteensä 525 henkilöä (232 miestä ja 293 naista). Kansalaisopiston opiskelijarekisterissä oli vuoden aikana 349 opiskelijaa, joiden kansalaisuus oli muu kuin Suomi. Uudenkaupungin osastossa suomen kielen kursseja toteutui 25 ja niillä oli yhteensä 1 101 opetustuntia.

Vakka-opisto sai keväällä 2023 opetus- ja kulttuuriministeriöltä valtionavustuksen (79 900 €), joka on tarkoitettu kaksivuotisen Uusia alkuja -hankkeen toteuttamiseen. Rahoitus on suunnattu nimenomaan kotoutumisajan ylittäneille maahanmuuttajille. Tämän hankkeen puitteissa Uudessakaupungissa järjestettiin kalenterivuoden aikana kaksi pidempää koulutusta, joiden yhteistuntimäärä oli 512 oppituntia. Opiskelijoita näihin kahteen koulutukseen osallistui 33 henkilöä. Koulutuksissa on paitsi opiskeltu suomea, myös tutustuttu suomalaiseen yhteiskuntaan ja Uudenkaupungin seudun eri toimijoihin jne.

Uudessakaupungissa kansalaisopisto on toteuttanut suomen kielen opetusta vastaanottokeskuksen asiakkaille syksystä 2022 lähtien, ryhmiä oli kalenterivuoden 2023 aikana yhteensä 10 ja opetustunteja 333 tuntia.

Paitsi suomen kielen koulutuksissa, maahanmuuttajat ovat olleet mukana myös opiston kaikille avoimilla kursseilla. Opiston useat tuntiopettajat ovat viimeisten vuosien mittaan ilmaisseet pystyvänsä opettamaan tarvittaessa suomen kielen lisäksi myös englanniksi, jolloin joillekin kursseille on voinut mennä myös suomea osaamattomia kurssilaisia. Tällaisia ”monikielisiä” kursseja on vuoden mittaan ollut muutamia kymmeniä, mm. sieniretki ja -luento sekä useampi käden taitojen ja liikunnan kurssi.

Vakka-Suomen kansalaisopiston opetuksen kokonaistuntimäärä vuonna 2023 oli 16 845 tuntia, josta siis suomen kielen koulutusta 1 349 tuntia eli 8 %. Vuonna 2022 vastaava luku oli 9,3 % eli voidaan todeta maahanmuuttajien koulutuksen ja erityisesti suomen kielen opetuksen vakiintuneen Vakka-Suomen kansalaisopiston tärkeäksi toimintamuodoksi viimeisten vuosien aikana.

VAKKA-SUOMEN MUSIIKKIOPISTO

Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho
Musiikkiopiston opintoihin hakeutuu enemmän maahanmuuttajaopiskelijoita	Tiedotetaan musiikkiopiston opinnoista ja opintoihin hakeutumisesta monikanavaisesti	Monikielisten opiskelijoiden suhteellinen määrä (vertailu monikielisten osuuteen Uudenkaupungin väestössä)	Rehtori ja musiikkiopiston henkilöstö

Monikielisten oppilaiden määrä vuonna 2023 musiikkiopistolla oli 25 henkilöä, joista Uudessakaupungista oli 13 henkilöä. Koko musiikkiopiston oppilasmäärään nähden koko musiikkiopistolla on ulkomaalaistaustaisia oppilaita 4,8 %. Uudenkaupungissa 8,9 %. Lievää kasvua on havaittavissa.

Musiikkiopisto sai lukuvuoden 2022–2023 aikana erillISRahoituksen Taiteen perusopetusliitolta ukrainalaisille oppilailleen, joka käytettiin täysimääräisenä ko. oppilaiden oppilaspaiKkamaksujen kattamiseen.

Musiikkiopiston tuottama päiväkotimuskaritoiminta päättyi kevätlukukauden 2023 lopussa. Tästä syystä maahanmuuttajataustaisia lapsia ei tavoiteta enää kattavasti koko ikäluokan osalta. Tilastoja kevätlukukaudelta 2023 ei ole kerätty, koska päiväkotimuskaritoiminta on ollut maksutonta osana päiväkotipäivää, eikä erillistä ilmoittautumista ole pyydetty.

Musiikkiopiston tiedotus on monikanavaista, tosin vielä vain suomen kielellä. Muutamia tiedotteita oppilaaksi hakeutumisesta laadittiin myös ukrainan kielellä, kun humanitääriäinen kriisi Ukrainassa toi runsaasti väestöä Vakka-Suomeen.

YHDISTYSTOIMINTA

Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho
Yhdistystoimijat laajemmin ja vahvemmin mukaan kotouttamiseen	Toteutetaan yhteistyössä monenlaisia tilaisuuksia ja tapahtumia	Tilaisuuksien ja tapahtumien määrä	Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut
Avustetaan hyvinvointia edistävää toimintaa	HYTE-avustus	Toimenpiteiden toteutumisen seuranta Kotoutumista tukeva ohjelmatyö	Hyvinvointi- ja vapaa-aikapalvelut Hyvinvointijohtaja

Vuoden 2023 tehtiin laajalla rintamalla ja monipuolisesti yhteistyötä yhdistystoimijoiden ja maahanmuuttajien kesken. Tilaisuuksia ja tapahtumia järjestettiin useilla kaupungin palvelualueilla. Luonteenomaista näille tilaisuuksille ja tapahtumille on kaikkien toimijoiden saumaton ja joustava yhteistyö, jota osuvasti kuvaa ”tekemisen meininki”. Yhdistysten rooli on usein toimia tilaisuuksien ja tapahtumien mahdollistajana tarjoamalla innokasta talkooväkeä sekä järjestämisesosaamista.

HYTE-avustusmuodosta kerrottiin verkkosivujen lisäksi eri yleisötilaisuuksissa, yhteistyöryhmissä sekä viestimällä suoraan järjestöille, yhdistyksille ja toimintaryhmille. Hakemusten määrä oli vakaa ja tahoja, jotka hakivat hyte-avustusta ensimmäisen kerran tuli lisää. HYTE- avustusmuoto löysi vuoden aikana useita uusia hakijatahoja. Avustushakemuksia tuli vuoden aikana kahdeksan (8) kappaletta ja avustuskelpoisia hakemuksia näistä oli kuusi (6) hakijaa, joille myös myönnettiin avustus. Hakijoista kaksi (2) jätti avustuksen käyttämättä.

TYÖ JA ELINKEINO

Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho
Yhteisöllisyyden lisääminen hyödyntämällä kaupungin tapahtumia	Maahanmuuttajaverkoston hyödyntäminen tapahtumasuunnittelussa ja englanninkielisen informaation jakaminen	Toiminnan aktiivisuus	Elinkeinotoimi
Kaupungin kiinnostavuuden ja positiivisen mielikuvan edistäminen	Tuotetaan ja jaetaan oikeissa kanavissa asumisesta ja elämisestä positiivisesti kertovaa materiaalia	Tuotetun materiaalin ja saavutettujen lukijoiden määrä	Elinkeinotoimi

Kesän Tul Toril- ja toimintatorstai -tapahtuminen toteuttamisessa hyödynnettiin maahanmuuttotaustaisten verkostoa. Yhden toritapahtuman sisältö perustui kokonaisuudessaan monikulttuurisuusteemaan. Kaupungin järjestämässä Hehku-karnevaalin ruokaesittely- ja myyntipisteissä hyödynnettiin maahanmuuttotaustaisten verkostoa.

Torimyyntiin on saatu mukaan maahanmuuttotaustaisia myyjiä.

Uudenkaupungin alueen asumisesta, vapaa-ajasta ja opinnoista ja työstä kertovia englanninkielisiä artikkeleita on vuoden 2023 aikana tuotettu Ukilife.fi-sivustolle 25 kappaletta. Kaupungin tapahtumista,

harrastusmahdollisuuksista, palveluista jne., on kerrottu myös My Life in Uusikaupunki Facebook -ryhmässä. Näyttötäuluista on ostettu mainostilaa ja niitä on hyödynnetty englanninkielisen informaation jakamiseen tapahtumista

TYÖLLISYYSPALVELUIDEN KUNTAKOKEILU

Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho
Maahanmuuttajille on tarjolla mahdollisuuksia osaamisensa kehittämiseen ja työllistymiseen	Tiivistetään yhteistyötä oppilaitosten kanssa, jotta jokaiselle kotoutujalle järjestyy hänen palvelutarpeensa mukainen palvelu, esim. kotoutumiskoulutus tai omaehtoinen opiskelu	Kuinka moni kotoutumiskoulutuksen ja työttömyysetuudella tuettujen omaehtoisten opintojen päättäneistä on 3 kk koulutuksen päättymisen jälkeen työttömänä työnhakijana	Kuntakokeilu yhdessä oppilaisten kanssa

Työllisyyden kuntakokeilussa oli vuonna 2023 monikielisiä asiakkaita: keskiarvo 320 asiakasta kuukaudessa. Työllisyyspalveluissa lisättiin monikielisten asiakkaiden palvelua palkkaamalla ukrainankielinen työllisyysohjaaja.

Koulutus on erinomainen ponnahduslauta kotoutujalle. Koulutuspolkujen suunnittelua edistää erityisesti lähialueen oppilaitosten kanssa tehtävä tiivis yhteistyö.

Kotoutumispalvelujen jälkeen voi olla mahdollisuus mennä suoraan tutkintokoulutukseen valmistavaan koulutukseen (TUVA) tai jatkaa muulla paikkakunnalla peruskoulu- tai suomen kielen opintoihin.

TUVA:n jälkeen siirrytään usein ammatillisiin opintoihin tai työvoimakoulutuksiin. Polku kotosta Tuvaan ja Tuvasta ammatillisiin opintoihin on yleensä saumaton. Se, mahdollistuuko työllistyminen 3 kk sisällä ammatillisten opintojen jälkeen, riippuu esimerkiksi ammattialasta. Työllistymiseen vaikuttaa osaltaan myös yritysten valmiudet monikielisen työntekijän palkkaamiseen ja sen edistäminen onkin tunnustettu ensiarvoisen tärkeäksi tavoitteeksi.

ASUNTOTOIMI

Tavoite	Toimenpide	Mittari	Vastuutaho
Asumisen taitojen varmistaminen	Ohjaus ja neuvonta	Ohjauksen ja neuvonnan asiakasmäärät	Asuntotoimi yhdessä sosiaalipalvelujen kanssa

Asuntotoimi yhdessä sosiaalitoimen kanssa sai asumisneuvontahankkeeseen ARA-rahoituksen, jossa olivat mukana myös kaupungin kiinteistöyhtiöt. Yhtenä keskeisenä kohderyhmä on ollut maahanmuuttajat.

LÄHTEET:

Uudenkaupungin kotouttamisohjelma 2023-2025
Seudullinen kotouttamisohjelma vuosille 2019-2023
"Ukilaistuminen" -kotoutumisen toimenpideohjelma 2021-2023
"Ukilaistuminen" -toteutumistaraportti 2022
Uudenkaupungin hyvinvointiraportti 2023

KIITOKSET :

Olga Gotsmanova
Petri Hatakka
Mari Jalava
Taru Joutsa-Huutola
Teija Isotupa
Jussi Kauranen
Tomi Kangas
Anniina Kiiveri
Sanni Kouki
Timo Kulmala
Arja Kitola
Salla Mäkinen
Esa Pirkola
Sari Sahlgren
Jennika Salonen
Hanna Vuola
Jan Vuorenlaakso

Toimitus ja ulkoasu Teija Pajula